

Bergotte kijkt

Eerste druk, mei 2012
© 2012 Rolf Clason

ISBN: 978-90-484-2423-8
NUR: 306

Uitgever: Free Musketeers, Zoetermeer
www.freemusketeers.nl

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de directe of indirecte gevolgen hiervan.

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever worden openbaar gemaakt of verveelvoudigd, waaronder begrepen het reproduceren door middel van druk, offset, fotokopie of microfilm of in enige digitale, elektronische, optische of andere vorm of (en dit geldt zonodig in aanvulling op het auteursrecht) het reproduceren (I) ten behoeve van een onderneming, organisatie of instelling of (II) voor eigen oefening, studie of gebruik welk(e) niet strikt privé van aard is.

Bergotte kijkt

Rolf Clason

“Bergotte kijkt” is opgedragen aan mijn vrouw Diana Mol en “Dolphin Dance” aan onze zoon Daniel Clason. Ik dank mijn zwager Evert Jan Mol voor zijn bijzondere ondersteuning.

Mijn dank gaat verder uit naar Ester Naomi Perquin, Jose Spruyt, Margriet van Bebber en de (oud-)leden en oud-docenten van de Poëziewerkplaats van de VAK-Delft.

Mijn gedachten gaan naar mijn studievriendin Hasje Dullaart, die helaas het uitkomen van de bundel niet heeft mogen beleven. Als hommage aan deze bijzondere vrouw heb ik het enige gedicht dat ik van haar ken, als citaat opgenomen bij mijn gedicht “MODERN WEER”. Zij schreef haar gedicht in het Grieks. Mijn vertaling ervan bevindt zich achterin bij de andere vertalingen van niet-Nederlands-talige fragmenten.

In de romancyclus ‘A la recherche du temps perdu’ van Marcel Proust wordt een journalist ten tonele gevoerd, Bergotte, die op een schilderijtentoonstelling het doek ‘Gezicht op Delft’ van Johannes Vermeer bewondert, naar zijn mening het mooiste schilderij dat hij ooit gezien heeft. Deze Bergotte sterft ter plekke, terwijl hij zich concentreert op een geel stukje muur op het schilderij. Ik zie daarin dat zijn levensdoel vervuld is (streven naar het goede, het ware en het schone) en zijn leven “klaar”. Tevens duidt het stukje muur erop, dat men het in de kleine dingen moet zoeken.

Voor de omslag van deze bundel heb ik een foto van Delft gemaakt vanuit ongeveer hetzelfde perspectief als Vermeer. Ook nu is daarop een geel stukje muur te zien, ook nu kan men streven naar het goede, het ware en het schone. In de gedichten van deze bundel ziet de lezer de wereld door de ogen van Bergotte: zijn gezicht op Delft, Hooge Mierde, Venetië ...

INHOUDSOPGAVE

Bergotte kijkt

In Terezín	11
Outsiders	12
Loire	13
Frau Helga	14
Leilinden	15
Bamibal	16
Orléans	17
Strijd en meegevendheid	18
Modern weer	19
Kleine man	20
Grensland de Kempen	21
Hooge Mierde	22
Wat je vindt	23
Hier tekenen alstublieft	24
Meander	25
De eerste keer	26
De laatste keer	27
Vergaarde schemer	28
De anderen	29
Bergvuurwerk	30
Hermitage	31
250 km/h	32
Myrthaplein	33
Ontvoering	34
Verlangen	35
Meizomer	36
Hadassah's horoscoop 5772	37
Prins van Denemarken	38
Echo	39
<25 kw	40

Dagbesteding	41
Schoolonderzoek	42
Sleurhut	43
Tremor	44
Danse Macabre	45
Verba Manent	46
Deirdre	47
Rigor mortis	48
Tommy † 2 juni 2011	49
Afgevoerd	50
Ratko	51
Le Grand Meaulnes	52
Sefardenogen	54
Te zijn of niet te zijn	55
De kleine waarheid	56
Symposium	57
Hedwige	58
AOW-zussen	59
Indian summer	60
Åsgard	61
Movie still	62
Noblesse de robe	63
Aanloopprobleem	64
Solstitium	65
Podium	66
Hic Iacet Ioanna	68

Van Boterbrug tot Beestenmarkt

Terrain Vague	71
Van Boterbrug tot Beestenmarkt	72
Prognose	74
Ridderslag	76
A4	78

Eenzaam paradijs	79
Eik	80
Kopvoddentaks	82
Koudkiemer	84
Rinascimento	85
Spitsmuis	86
Een kleine openbaring	87
Missing man	88
Klein Arcadië	89
Ouderdom	90
Tussen voorbij en verderop	91

Dolphin Dance

Voorbeeld als voorbeeld	93
Tsifteteli	94
Uur	96
Reisplan	97
Ogenblik	98
Kringloop	99
Elektrische garnaal	100
Onvoltooid gedicht	102
Schrijversvakschool	103
Schrijfhut	104
Gedicht	106
Ganzenvlucht	107
Tableau de chasse	108
Maître Corbeau	109
Boerenzwaluw	110
Gecodeerde informatie	111
Sjalom	112
Requiem in Arendonk	114
Oude Kerk Rijswijk	115
Onvoorbereide reis	116

In de vuurpoel	117
Onverdoofde neurotomie	118
Haast	120
Fibromyalgie	121
Credo	122
Van huis en thuis	123
Tohu Wa-Bohu	124
Op het oog	125
September in Hooge Mierde	126
Gaten	128
Eindzomer	129
Soldaatje	130
Gecodeerde informatie	131
Lentedode	132
Chiara	133
KV 537-i-allegro	134
Eiland	135
Dolphin Dance 1	136
Dolphin Dance 2	137
Terug op het nest	138
Steenvoorde 2011	139
Interview	140
Functioneringsgesprek	142
Europa	144
Mubarak	146
Dageraad	147
Communicatie 2010	148
Butsweri	149
Vertalingen	150

BERGOTTE KIJKT

IN TEREZÍN

moe na een middag achter gids Roman
*(Dies ist das beste Gasthaus von Prag, nennen Sie
meinen Namen und sie werden Ihre Rechnung um
25% verringern.)* stommelde Bergotte
de steile trap op in de Altneu Synagoge

met een half oog keek hij in de
vitrine – KINDERZEICHNUNGEN AUS THERESIENSTADT
*hm, Terezín, daar was hij al geweest, in Hitler's
showroom voor het Rode Kruis* – strompelde
drentelachtig voort tot hij iets zag met het effect
van mokerslag

*Was ist denn, Herr, w'rum weinen Sie, sind Sie
v'leicht Jude? – Nein, Roman, es geht schon wieder,
danke, aber..* hij keek weer naar de reproductie door
een kinderhand van Jan Vermeer's Gezicht op
Delft.. *schauen Sie mal, dies hier ist meine Stadt!*

Bergotte luisterde snel ademend naar wat de gids
over de tekeningen: zij hadden ze hier allemaal,
kinderen mochten ze niet, wanneer zij met de
treinen verder gingen: de wereld moest daar kunnen zien
dat Joodse kinderen gewoon naar school, in Terezín

OUTSIDERS

hier is Bergotte op gewone dagen thuis
de caravan zo oud als hij de laptop
het Brabants landschap de kampeerkombuis
Rijmwoordenboek het Juiste Woord Van Dale
zo toegerust kan hij niet falen

vandaag vieren zij hier de Opstanding
achter de boerderij de koffietafel opgesteld
families uit Kerkrade, Delft, Almere
praten uitbundig over alles en elkaar
Bergotte zwijgt en maakt het fototoestel klaar

hij zwijgt en neemt ze één voor één
te grazen met zijn Canon: de mooie
ballroomkampioene de timmerman de
student de chef over veel minderen
kinderen pootjebadend in een kuip

zo staat Bergotte buiten, kijkt naar binnen
als hij zijn lens richt op de stille oude dame
en vraagt of het gepermitteerd, spreekt zij wat
plagerig: *jevelles, en doanoa joand wir äse*
hij knipt en lacht haar toe en fluistert:
de eppel velle nit wiet van d'r boäm

LOIRE

*on a day like today
we passed the time away
writing love letters in the sand
(Pat Boone)*

naakt zit Bergotte aan de oever op de stenen
ouder dan oeroude gedachten kunnen zijn
en wacht geduldig tot de stroom gaat
spreken in zijn langzaam vloeiend idioom

hij voelt geen pijn die in zijn benen dringt
hij knijpt zijn ogen tot hij monochroom
het leven uit onheuglijke eeuwen ziet –
verzamelaars en vissers, voerlui, veerlieden
en veldartillerie die op de muren schiet

hij hoeft niet meer te wachten: de rivier heeft
hier en nu met hem besproken wat zijn hand
schreef in het zand, wat zo behouden bleef

FRAU HELGA

concierge meet de binnenplaats
(Archives Nationales) in zeven
lappen van passen, opent wijd
haar mond hapt adem en begint
te schelden: hoe zij in hun hoofd
om op het gazon, of zij dat in hun
land ook

Bergotte legt zijn handen op de
schouders van de tweeling, sist:
General von Pfaffenhofen! nu
bekijken zij gedrieën eerst
elkaar diep in de ogen, dan
de zevensprong op haar retour
– compte à rebours –
tot zij struikelt en met doffe
klap neervalt op de trap
van haar loge

*look: she has no swastikas on her
knickers...* zegt de
tweeling simultaan
Bergotte kraait: *anyway she is
now the fallen Madonna
with the big boobies!*

LEILINDEN

als reuzenvoetafdrukken liggen voor zijn auto
op het asfalt tekens die hij niet begrijpt – Bergotte
denkt dat zij vóór hem nooit zijn opgemerkt:

scheuren in het wegdek, gekalfaat door een
onhandige of dronken kantonnier van waterstaat?

of geloofsbelijdenis van hen die hier doorkneed
in een oudtestamentisch kwadratuurschrift
de rechte weg aanwijzen? of in herinnering
willen brengen wie hier wonderen deed?

Bergotte rijdt en ziet voor bijna elke boerderij
de sporen menigvoudig, meestal
zeven in getal geschreven op de weg,
slaat dan linksaf en merkt: nu is geen
boodschap meer te zien –
moet het hier nog gedaan misschien?

hij slaat de zonneklep omlaag en knijpt zijn ogen toe
hij weet het reisdoel maar niet hoe de weg verloopt